

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs X. Pulchrae sunt genae tuae sicut turturis, collum tuum sicut
monilia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Formula ex qua contrarietas equitatus Dei & Diaboli ex diametro colligi potest.

Hoc ergo considerantur quatuor contraria, duo bona, duobus malis opposita. Quorum ratio ut evidentiùs appareat, sic ea quadrata formula disponat, ut linea superior è regione duo contineat, & linea inferior è regione similiter duo habeat: sicque apparet in vtrisque lineis eorum primâ fronte contrarietas, in vtrisque autem lateribus inveniuntur quæ se inuicem sequuntur, hinc duo bona per gratiam, superius dilectionis, inferius equitatus Domini: inde duo mala, superius inuidiæ, inferius equitatus Diaboli. Angulariter verò sic vtrimque repugnant, ut simul esse nequeant.

VERSVS X.

Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut monilia.

Post descriptionem fortitudinis Sponsæ, incipit Sponsus ipsius pulchritudinem depingere.

Ad huc ampliori gratiæ suæ ostensione Sponsus Sponsam ad cognitionem sui adducit, dum eius nunc pulchritudinē prædicat, cuius ante fortitudinem prædicauerat, ut huius geminæ virtutis coniunctionem talem insinuet, quod altera sine alterâ esse non possit, cū vna sit custodienda vitæ munimentum, altera custoditæ ornamentum: fortitudine enim Spiritus opus est ad integritatem vitæ custodiendâ, pulchritudine ad ipsam integritatem bonis operibus exornandam. *Nihil enim est castitas sine bono opere, nec opus bonum est aliquid sine castitate.*

Præmissa ergo virtute fortitudinis subditur necessaria virtus pul-

chritudinis, ut demonstretur neminem in cunctis officiosi animi studijs aliquid fortiter egisse, si adhuc constiterit eum per munditiam mentis & corporis non pulchrè auxisse. Verum pulchritudo ista geminatâ protenditur gratiâ, dum generaliter vno quidem nomine pulchritudinis, specialiter alia pulchritudo genarum, alia collis describitur, quarum differentia, ex rerum quibus comparantur qualitate colligitur.

Pulchritudo Sponsæ in genis & collo eius constituitur, sic tamen ut duo subiecta inæqualiter suscipiant, vnum prædicatum.

Nam cum hac Enuntiatione duo sint subiecta, vnum prædicatum, subiecta quippe sunt genæ & collum prædicatû quod pulchra sunt, non potest tamen hoc in loco vno eodemque modo æqualiter inesse duobus subiectis vnus prædicati accidentis natura. Potest quidem per gratiam Dei vnum prædicatum pluribus inesse subiectis, ut videlicet pulchræ sint genæ, pulchrum sit collum, sed alio modo ut diximus, pulchritudo genarum, alio modo pulchritudo colli describitur, cum tamen de vtrisque pulchritudo prædicetur, atque ideo hoc loco duo subiecta suscipiunt quidem se, sed non æqualiter vnum prædicatum.

Sed si diuersitates pulchritudinis huius colligere volumus, inspiciendæ sunt res quarum similitudo inducitur, *Turtur* scilicet, & *monilia* ut ex earum siue naturali siue materialiqua- litate discernantur: naturalis enim pulchritudo est in turture, materialis in monilibus.

Pulchritudo genarum Sponsæ cur Turturi & pulchritudo colli eius cur monilibus affimilatur.

H De

De Turture tradunt Physiologi tria naturæ insignia, vnum quod tantæ castitatis sit, vt perditâ coniuge alteram vterius non requirat; alterum, quod pro cantu genitum habet, tertium quod secreta loca petens amica gaudet solitudine, ibi nidum extruens & pullos educans vbi nulla aduersantium sit iniuria, dum vix aut nunquam eius poterunt inueniri refugia. Quid per Turturem qui castitatem diligit, qui pro cantu gemit, qui secreta petit, nisi castitatis, compunctionis, contemplationis pulchritudo exprimitur. Hæc enim mirabilis pulchritudo genarum huiusmodi triplici distinguitur modo, secundum triplicem huius animalis naturam, vt cum vnum sit subiectum, tria prædicata ipsa tria & in subiecto sunt & de subiecto prædicentur, quando per Dei gratiam pulchræ sunt genæ, & castitatis & compunctionis & contemplationis virtute. Habent enim hæc singula genarum insignia probabilia suæ pulchritudinis signa. Castitatis nempe decorem denotant genæ roseo pudicitia pudore vernantes, & obstipitate figentes lumine terram, compunctionis verò gratiam loquuntur, salubri lachrymarum fonte madentes, contemplationis quoque virtutem denuntiant, ieiuniorum, vigiliarum, & sanctarum meditationum studio & labore pallentes.

Turtur tres habet proprietates, & quomodo ille spiritu aliter sint ingenis Sponsæ & de illis prædicentur.

Diuisio & subdiuisio pulchritudinis.

Sed cum vt supra posuimus, alia sit pulchritudo genarum, alia colli-

genarum quidem pulchritudinem in tres diuisimus species, castitatem scilicet, compunctionem, & contemplationem, vt his quasi subalternis generibus positis, rursus alia fiat subdiuisio, dicaturque quod castitas alia virginalis, alia vidualis, alia coniugalis; compunctio alia reconciliatoria, alia amatoria; contemplatio alia naturalis alia intelligibilis tertia intellectibilis.

Castitas enim Virginalis sempiterna est animi & corporis integritas, castitas verò vidualis animi deuotio continentia decore laudabilis; porro castitas coniugalis est animi corporisque copulatio fidei & pudicitia gratia commendabilis. Compunctio verò reconciliatoria est quando quis supernâ visitatus gratia ex recordatione peccatorum ad dolorem compungitur, & dum per læmentam penitentia affligitur, Deo quem offenderat reconciliatur: Prius enim mens timore compungitur, post amore. Vnde pars altera compunctio amatoria non incongruè nuncupari potest, quando mens tanto ad Deum amore succenditur, vt quæ prius flebat ne reduceretur ad supplicium, postmodum flere amarissime incipiat, quia differtur à regno. Cuius duplicis compunctionis gratia bene in sacrâ veraci que historia, figuratâ narratione describitur, vbi *Axa filia Caleb super asinam sedens à Patre suo irriguum inferius & irriguum,*

Descriptio tres triu pulchritudinum animæ.

Timor antecedit amore.

Irriguum inferius & superius quod petiuit Axa filia Caleb quid figurauerit. Iud. 1.

superius

superius petisse memoratur. Axa quippe super Asinam sedet cum irrationalibus carnis suæ motibus anima præsidet, quæ suspirans à Patre terram irriguam petit, quia à creatore nostro cum magno gemitu querenda est gratia lachrymarum. A quo irriguum superius anima accipit, cum sese in lachrymis cælestis cælestis regni desiderio affligit: irriguū verò inferius accipit cum inferni supplicia flendo pertimescit.

Compunctio
quatuor ha-
bet qualita-
tes.

Sed cum istæ duæ sint species compunctio-
nis, tamē ipsa compunctio
quatuor distinguitur qualitatibus,
quia iusti viri anima in compuncti-
one vehementer affligitur, cum aut
malorum suorum reminiscitur cō-
siderans ubi fuit; aut iudiciorū Dei
sententiam metuens, & secura que-
rens cogitat ubi erit; aut cum mala
vitæ præsentis sollerter attendens
merens considerat ubi est, aut cum
bona supernæ patriæ contempla-
tur, quæ quia necdū adipiscitur lu-
gens conspicit ubi non est.

Contem-
plationis
tres sunt par-
tes, natura-
lis, intelli-
gibilis, & in-
tellectibilis

Tertiæ verò speciei, id est con-
templationis siue speculationis pri-
ma pars est illa quæ dicitur natura-
lis, quæ circa corpora atq; eorū sci-
entiā cognitionemq; versatur quā
græci Physiologiam appellant, quæ
naturas corporum passionesq; de-
clarat. Secunda vero pars est intelli-
gibilis, quæ omnium cælestium su-
pernæ diuinitatis operum, & quic-
quid sublunari globo, beatiore ani-
mo atq; puriore substantia valet,
& postremo humanarum animarū

mirabilem dispositionem, cogita-
tione atq; intelligentia compre-
hendit. Porro tertia pars dicitur in-
tellectibilis, quādo mens extra visi-
bilia supra se ad aliud inuisibile du-
citur, quod vnum atq; idem per se
in propria semper diuinitate consi-
stens, nullis vnquam sensibus, sed
sola mente intellectuque capitur:
Hac enim ad speculationem Dei at-
que animi incorporeitatem consi-
derationemque veræ Philosophiæ
indagine componitur quam partē
Græci Theologiam nominant.

Sanè in his diuisiuis partium par-
tibus considerandum, quod si inui-
cem sibi conferantur, vna altera
proportior est, iuxta excellentiorem
alteratē pulchritudinis dignitatem.
Castitas namq; virginalis propor-
tior est castitate viduali & coniuga-
li, dum eius solius professionis sit
meritum, *canticum nouum dicere, & Apoc. 14.
agnum quocunq; ierit sequi.*

Castitas vir-
ginalis pro-
portior est
castitate vi-
duali & cō-
iugali.

Porro compunctio illa præstan-
tior est, quæ ex amore, quàm illa
quæ ex timore generatur, quanquā
per istam ad illam perueniatur, si-
cut filius præiudicat seruo, quia ti-
mere est seruorum, diligere filiorū.
Contemplationis vero illa pars quæ
dicitur intellectibilis, ad duas reli-
quas incomparabilis est, dū istarum
speculatio circa creaturā versetur,
illius autē ultra creaturā purificatæ
mentis, oculo subleuata in ipsū cre-
atorem, quamuis non perfectè,
quantum tamē per gratiā eius pos-
sibile fuerit, suspenditur, qua vir

Compunctio
procedens
ex amore
præstantior
est illa quæ
est ex timo-
re.

Contempla-
tionis pars
intellectibi-
lis ad natu-
ralem & in-
tellectibilem
incompara-
bilis est.

Psal. 14. sanctus quasi adeps à carne separatur, nihil exterius quærit aut cupit, sed ardenti desiderio Deum filiens cum Psalmista proclamat; *sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus; sitiit anima mea ad Deum viuum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei.*

2. Cor. 12. Hanc partem tertium cælum Apostolus appellat, in quod dicit scriptum & audisse ineffabilia quæ non licet homini loqui.

Parænesis ad Virgines sacras.

Triplicem autem istam speciem pulchritudinis, familiarius vt credimus vestrum sanctum collegium possidet, dilectissimæ Sorores quas beata solitudo ab omni sæcularium inquietudinum strepitu seposuit, vt quanto remotiores à mundo estis, tanto liberius castitatis decorem seruare, compunctionis gratiam quærere, & in sanctæ contemplationis culmine stare possitis. Nempe ipsa vestra solitudo, delectabilis Domini hortus est vbi respirant rosa & lilium, virginitatis & martyrij testimonium; martyrij videlicet illius, quod sine effusione sanguinis potest esse, & in mente per exercitia virtutum, vbi sunt sanctæ contemplationis irrigua; vbi surgunt, florent, & fructificant supernæ contemplationis arbuscula; vbi sunt omnia ita honesta ita composita, vt in eis sint grata electa Spiritus Sancti deambulatoria, dicentis, *inhabitabo in eis, & inambulabo; & ipsi erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum.*

Leo. 26.
2. Cor. 6.

Laus vitæ solitaria.

Martyrium duplex.

Sed valde cautâ circumspectione vobis attendendū est, ne tanti boni priuilegium aliqua sæcularitate vel inani leuitate perdatis, ne ille vester dulcissimus & potentissimus inhabitator & deambulator irritatus, à vobis refugiat, dicens, *quod non habeat vbi caput reclinet.* *Luc. 9.*

Quia vero supra diximus, aliam esse pulchritudinem genarū, aliam colli, pulchritudinem autem genarum iuxta modulum nostrum iam descripsimus; restat etiam nunc dicere de colli pulchritudine, quæ etiam in duo diuiditur, hoc in prædicationem & incorporationem: ac primo de prædicatione dicendum, post de incorporatione. In collo guttur est, per guttur autem vox exprimitur; cibus quoque cum dentibus commolitus fuerit, per guttur in ventrem traicitur; Per collum ergo prædicatores sancti non absurde accipiuntur, in quibus est gemina ista pulchritudo, videlicet prædicationis & incorporationis. Pulchritudo ergo prædicationis in colli decore consideratur, quia in collo vox est, & per vocem prædicationis agitur, & sicut vox est animi nota, & tacentis cordis expressio, ita Sanctorum prædicationis est omni homini expetenda, honesta reipublicè demonstratio. Ré enim publicè dico, quæ pro sui honestate publicè potest & debet assumi, scilicet, volūtate, actione, vt omne illud bonum, cuius priuatio malum est

Nam

Descripta pulchritudine genarū Sponsæ, pulchritudo colli describitur, quæ consistit in duobus in prædicatione & incorporatione.

Prædicationis quid sit.

Nam certum esse, humilem patientem modestum, vel quicquid aliud est, quod virtutis nomine notatur, bonum esse manifestum est, cuius boni negatio, hoc est non esse castum, non humilem, non patientem, non modestum, malum esse consequens est. Cum autem alterutrum horum consequens sit, id est, esse aut non esse, affirmationis huius simplicis quæ proponit castum, aut humilem, aut patientem esse, simplicem negationem quæ dicit non esse, sequitur affirmatio priuatoria quæ dicit incestum, aut superbum, aut impatientem esse. Idem enim est dicere non esse patientem quod est dicere impatientem, & malum illud quod est impatientia, priuatio est boni illius quod dicitur patientia, eodemque modo de reliquis. Est ergo quædam respublica virtutum apparatus; rector autem & administrator huius reipublicæ est imperator ille æternus, à quo bona cuncta procedunt, & sine quo non potest aliquid bonum dici vel esse.

Malum est negatio boni.

Affirmationis simplicem negationem sequitur affirmatio priuatoria.

Respublica quam prædicator ostendit quid sit, & quis rector illius.

Incorporatio hoc loco quid sit, & quomodo per prædicationem fiat.

Triplex subdiuisio præ-

Sed cum gemina sit, vt diximus,

pulchritudo colli, prædicatio scilicet & incorporatio, vtraque per subdiuisionem triplici distinguitur modo; quia prædicatio alia fit verbo, alia exemplo, alia verbo & exemplo: incorporantis vero alia per conuersionem alia per satisfactionem, alia per conuersionem simul & satisfactionem.

dicationis & incorporationis.

Prædicatio fit solo verbo, quia sunt aliqui in Ecclesia, qui hoc habent ex Dei munere, vt possint alius verbo exhortationis ædificare, sed infirmitate obstante, non valent a deo virtutum exempla dare. Fit etiam solo exemplo, quia sunt plerique qui donum perorandi in Ecclesia non habent, & si quid sentiunt, palam proferre nequeunt, tantis tamen spiritualium operum documentis nitent, vt ad sui imitationem mirandis virtutum exemplis, mirantium animos prouocent, & quod illi verbis, isti loquuntur gestis, meliusque isti tacendo, quam illi declamando philosophantur. De qua geminâ qualitate prædicationis dicit Apostolus, quia alij datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ; quia alij sunt vt diximus, qui in sermone mandatorum diuinorum obseruando per intellectum rationis sapientes sunt, sed in proferendo per ingenij tarditatem diferti non sunt; alij vero ipsum sermonem quem sententiæ capacis ingenij comprehendunt, affluentia eloquentiæ potenter effundunt.

In Ecclesia alij prædicant solo verbo, alij solo exemplo.

1. Cor. 12.

Item prædicatio vtroque fit mo-

H 3

In Ecclesia
alij prædi-
cant verbo
& exemplo
simul.

Pf. 118.

do, hoc est verbo & exemplo, quando S. Doctores ex diuinâ habent gratia, ut quod ore prædicant, factis ostendant, & quæ docent vitanda in suis quoque factis indicent non agenda. In quorum personâ Psalmista ad Deum loquens, cum præmitteret, & loquebar in testimonijs tuis in conspectu Regum, & non confundebam, adiecit in sequentibus, & leuavi manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & exercebar in iustificationibus tuis: ac si patienter diceret, legem mandatorum tuorum, quam palâ & confidenter prædicando pronuntiabam, operum quoque executione comprobabam, ut auditores mei & in verbis meis audirent, & in factis meis viderent, quæ pro sui utilitate & salute agere deberent.

Quorum vita despici-
tur, eorumdem & prædicatio contemnitur.

Sane necessarium Doctoribus Ecclesiæ hoc tertium pulchritudinis huius prædicamentum, quia frequenter illorum prædicatio contemnitur, quorum vita à bono ipsius prædicationis aliena cognoscitur. Et valde ante omnipotentis Dei oculos delinquent, qui concessâ sibi prædicandi gratiâ, nulla propter taciturnitatem animarum acquirunt lucra. Vnde in veteri testamento præcipitur, ut Sacerdos Tabernaculum ingrediens in summitate vestimentorum, tintinnabula inserta habeat ne moriatur, quia magnum doctoris periculum est, si Ecclesiam Dei sine sonitu prædicationis ingreditur: vestimenta autem Sacerdotis sunt opera iu-

Tintinnabula in veste sacerdotali quid figurauerint.

Exod. 28.

stitiæ, sicut dicit psalmista, sacerdotes psal. 31, tui induantur iustitiam, quibus vestimentis tintinnabula inhaerent, ut viâ vitæ cum sonitu linguæ, ipsa quoque opera sacerdotis clament.

Altera vero pars pulchritudinis in collo, quæ est incorporatio, fit per conuersionem, quia sunt aliqui, qui de gentilitate ad Deum conuersi per fidem & baptismi gratiam Ecclesiæ incorporantur, sicut de Cornelio legimus, qui interuenientibus per Dei gratiam bonorum operum meritis, præcurrente spiritus sancti dono, dignus ostensus est Ecclesiæ corpori coniungi.

Nam cum ab his qui ex circumcisione crediderant quasi immeritus repellerentur, necessarius super eum aduocatus cecidit spiritus sanctus, cuius dignationi placuit ostendere, quia & hunc Deus vellet per fidem & baptismum suæ incorporari Ecclesiæ.

Alij quoque per satisfactionem Ecclesiæ incorporantur, qui dum primo quidem de corpore Ecclesiæ sint per fidei unitatem, culpis tamen suis exigentibus, interdum ab Ecclesiæ corpore sententia peremptoria præciduntur, sed resipiscentes, per satisfactionem iterum ad corpus vnde præcisi fuerant, sententiâ reconciliatoriâ coniunguntur. Vnde & Apostolus Corinthijs scribens, eum qui crimen perpetraverat, præcipit tradi Sathana in interitum carnis, ut Spiritus

incorporatio quæ est altera pulchritudinis pars, fit primo per conuersionem. Act. 10.

in eo potestio quæ est altera pulchritudinis pars, fit secundo per satisfactionem.

x. Cor. 5.

ritus saluus fit in die Domini : quem per satisfactionem postea emendatum rursus iubet Ecclesie incorporari , ne abundantiori tristitia absorbeat.

Incorporatio quæ est altera pars pulchritudinis tertio modo fit per conversionem & satisfactionem simul. Act. 3.

Per conversionem vero simul & satisfactionem aliqui incorporantur , qui & fidem credendo suscipiunt , & crimina sua confitendo per penitentiam & baptismum corpori Ecclesie coniunguntur. Hinc est quod Petrus interfectores Christi prædicans , penitemini , inquit , & conuertimini vt deleantur peccata vestra , ostendens per præmissionem conversionis & satisfactionis remissionem consequi peccatorum , quæ sola fit in Catholica Ecclesia , quia ipsa remissio est planè Ecclesie incorporatio. Sed cum in prioribus modis , quos supra separatim posuimus , dicentes incorporationem fieri , nunc per conversionem , nunc per satisfactionem vtrobique possit esse & conuersio & satisfactio , tamen propter maiorem & euidentiore alterutra partis exhibitionem , eos distinximus. Nam quilibet sanctus cum non vna , sed pluribus ornetur virtutibus , eoramen magis de eo virtus prædicatur , quo in eo proportior esse agnoscitur. Vnde & Apostolus cū diuisiones gratiarum describeret , dixit , quia alij datur sermo sapientia , alij sermo scientia , alteri fides , alij gratia sanitarum : alij prophetia , alij discretio Spirituum , alij genera linguarum , alij inter-

1. Cor. 12.

pretatio sermonum , non quod in hoc aliarum gratiarum , quorūlibet habeat , qui vnam habuerit , sed quia eam gratiam magis dicitur habere , quæ in eâ fortior & abundantior cognoscitur esse. Et in Cornelio nullam de præteritâ vitâ satisfactionem legimus , sed quia ab Angelo dictum est ei , orationis & elemosynas eius esse exauditas , atque idcirco iubetur mittere post Petrum , cuius doctrinâ ad fidem informatus , per conversionem fieret Ecclesie membrum. Qui vero ad fidem conuersus est , sed aliqua ex culpâ per excommunicationem ab Ecclesia separatur , satisfactione opus habet , vt recipi mereatur , quamuis & ipsa satisfactio possit dici pristini erroris conuersio.

Act. 10.

Quia verò pulchritudinem duplici distinximus modo , ipsos que modos in alios subdivisimus , restat nunc dicere , cur ipsa pulchritudo monilibus compareretur.

Monile est ornamentum pectorale matronarum , dictum à muniendo , eò quod pectus earum muniat , ne aliquis aduler pudicitie pudorem in aliquo lædat. Monile autem non quodlibet , sed quod operosè accurati artificis manus exprimit , ex auro & gemmis componitur ita vt maiusculam gemmam in medio pos-

Pulchritudo colli in Spōsa cur monilibus affimuletur.

Descriptio
monilium.

positam, aliæ ab eâ æqualiter distantes gemmularum cingant.

Quid autem per aurum nisi sapientia, quid per gemmas nisi virtutes exprimuntur; ex auro ergo & gemmis monile componitur, quia ex intellectu sapientiarum & virtutum decore quoddam spirituale & necessarium animæ ornamentum efficitur, quod ita pectoris nostri secreta muniat, ut nullam malitiarum suarum manum, antiquus hostis ei immittere audeat.

Quid significant foramina quibus gemmae in monilibus includuntur.

Foramina verò quaedam sunt, in ipso artificiali ornamento quibus gemmae includuntur. Quid autem sunt hæc foramina nisi sensus nostri exteriores qui sunt quasi quaedam instrumenta actuum nostrorum: nam oculorum demissio & honesta sive disciplinata vultus compositio, gemma est pulcherrima virtute humilitatis fulgida; auris vero Dei & Prælatorum præceptis obediens gemmam præfert obedientiarum: porro in naribus gemma sanctæ discretionis rutilat: os vero gemmam triplici virtute radiantem demonstrat, videlicet abstinentiarum, taciturnitatis, & honestè ac utiliter prolatae locutionis, manus vero gemmam duplici fulgore, hoc est continentiarum & munificentiarum respersam, spectabiliter assignant.

Charitas est gemma inter alias medium locum tenens.

Inter has medio loco posita maior & præclarior sanctæ charitatis gemma principaliter in pectore fulget, quæ tantum huius ornamentum decorem supplet, ut nihil pulchri-

tudinis absque eâ haberi probetur: nempe sine charitate nulla virtus vel esse vel dici potest; quia in duobus Matt. 22. præceptis Dei videlicet & proximi vniuersa lex pendet & Propheta.

Pulchrè ergo monilibus ex auro gemmarumque materiâ constantibus Collum sanctæ Ecclesiæ sive fidelis animæ comparatur, quia per prædicationem & vnanimitatem sanctorum, sensus nostros ex sapientiarum claritate & virtutum sanctitate ita componere debemus, ut quoddam nobis ornamentum animæ, quo sponsum ille celestis delectetur, constituamus, sed quia eiusdem Ecclesiæ prædicatoribus necessaria est vtriusque testamenti pagina, ex quo accipiant prædicationis suæ ordinem & modum, subditur ex personâ ipsius sponsi sive illorum per quos Ecclesiæ scriptura ipso inspirante edita est, quorum quidam eodem tempore erant quo hæc Salomon loquebatur, quidam post futuri erant.

Prædicatorum Ecclesiæ unde materiam sumere debeant prædicandi.

VERSUS XI.

Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.

MVrenula est quoddam genus ornamentum velut catenula ex auro contexta, & argenteis inter distincta virgulis in modum vermicularum, dicta ob hoc murenula, quod instar murenæ lenta & flexuosa sit sive inuoluta: nam murenula

Murenula quid sit, unde dicatur, & quod scriptura Sacra illi comparetur.

rena